

Magdalena ZELENKOVÁ, Karel Hugo Hilar (1885-1935). *Mezi divadlem, politikou a intrikou*. Diplomová práce Historického ústavu FF Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích, České Budějovice 2013, 98 stran + 20 příloh.

Posudek oponentky

Předkládaná práce svým názvem i úvodem slibuje inovativní pohled na osobnost režiséra K. H. Hilara, směřující k cíli „zrušit absenci životního příběhu dravého, myslícího a nepochopeného režiséra“ (s. 10). Reálným výsledkem autorčiných předsevzetí je standardní životopisný text dělený na život a dílo – v případě druhém jde zejména o odkaz režijní práce. Ostatně trs otázek (s. 10), nikoli jdoucích po stopě problému, ale očekávajících buď jednoznačně prostou odpověď („Odkud pocházel průbojný režisér?“) nebo formulovaných vágně až zbytečně („Jaký byl a co ho bavilo?“, „Jakým způsobem se seznámil a literaturou a divadlem?“) autorku jinam dovést nemohl. Její pokus o zhodnocení stavu bádání zase předznamenává, že schopnost argumentace a porozumění textu jako celistvosti/struktury nebude její nejsilnější stránkou (typickým příkladem je „charakteristika“ ideologicky poznamenaného textu na s. 9).

První ze tří částí, na něž je práce členěna, má sice název *Hilarovo dospívání*, sleduje však jeho biografickou linii od prarodičů a usedlostí (Rodinné zázemí, s. 30an) přes tradiční iniciaci literaturou na gymnáziu k vlastním literárním, potažmo dramatickým pokusům až ke studiu na univerzitě a k divadelně kritické publicistice. Vstup k Hilarovu „dospívání“, o němž práce mnoho nepraví, tvoří poměrně rozsáhlá podkapitola s názvem Dobový kontext (s.12-30). Rozpaky vzbuzuje již autorčin zápas s charakteristikou přelomu 19. a 20. století a pojmu fin de siècle. Vršení nicneříkajících vět („Jde o kulturně velmi rozmanitou epochu. Tento termín charakterizuje duchovní atmosféru v Evropě, kulturní a společenské klima.“) je prokládáno polopravdami, jež nekotví ve znalostech (redukce vlivů na Nietzscheho; Schopenhauer, Hauptmann, Garborg, Dostojevskij jakoby neexistovali). Udivují zdroje, k nimž se autorka pro definování uchýlila (pozn. 7); F. V. Krejčího *Konec století*, Jiřího Brabce *Poezie na předělu doby*, klubová *Česká básnická moderna* z roku 1987 či českobudějovický *Čas moderny* (2006, zejm. Štaif, Hlavačka, Rezníková aj.) by ji zřejmě navigovaly bezpečněji než diplomové práce; jmenované tituly chybí rovněž v seznamu literatury. Rušivým faktorem (nejen) této kapitoly jsou rovněž poznámky slibující, že o tom či onom se čtenář dočte „dále v textu“, bez bližšího určení (namátkou pozn. 8, 21, 41!, 100, 200, 203 a další). Následující náčrt vývoje pražských divadel již působí smysluplněji, byť i zde,

ostatně stejně jako v celé práci, téměř nad každou větou visí nezodpovězené otázky Proč? či Jak? Věty typu: „Pražské obyvatelstvo nabývalo na počtu a využívalo divadla i biografy rostoucí měrou.“ nebo „Hrály se proto hry domácí, evropského i celosvětového vývoje. Současné i starší. Klasické i moderní.“ naše poznání tématu nijak neobohacují.

Na stejné notě se odehrává prostřední část práce, *Hilar divadelník* v Divadle na Vinohradech a v Národním divadle. Informativní faktografii poskládanou z kompilací zvolených titulů ve většině případů nedoprovází porozumění vztahovým a vývojovým souvislostem. Věty jako „V těchto dílech šel Hilar pod povrch věcí. Co nejsilněji chtěl ovlivnit diváky.“ bez konkretizace – ať již jakoukoliv metodou – „proměnu jeho poetik“ ani směřodatné rysy „výrazného českého režiséra“ (s. 86) prostě představit nemohou.

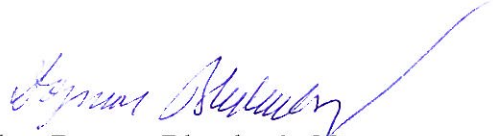
Obávám se, že úspěšnost představení Hilara člověka, zejména za pomoci publikovaných memoárů v třetí části práce nazvané *Hilar ve vzpomínkách* je jen o málo úspěšnější, byť autorka v *Závěru* tvrdí, že se jí „Díky nevyužívaným pramenům podařilo odhalit podstatu zvěstí [sic!], které se o Hilarovi lze dočíst v literatuře“ (s. 85).

Optimisticky předpokládám, že autorka ví o Hilarovi víc, než uměla napsat, protože je to především neobratnost vyjádření, jež ji zrazuje především. Práce má nicméně i další vady. K chybějícím titulům v seznamu literatury patří i texty Viktora Kudělky (jeho vyčerpávající heslo K. H. Hilar v *Lexikonu české literatury* zřejmě máme zřejmě vytušit v uvedení celého svazku, navíc nepřesně citovaného) nebo Vladimíra Jindry, v publikovaných pramenech kupř. Knoppova edice *Václav Tille. Kouzelná moc divadla*. Pokud se v rámci literatury citují slovníky a encyklopedie, je zvykem uvádět užitá hesla, ne kompletní svazky (s. 92-93 zejména), kvalifikační práce nelze uvádět jako monografie. Noviny se necitují pod názvem nakladatelského domu a číslem. V pramenech by se slušelo u údaje „celý fond“ uvést jeho rozsah. Práce zřejmě neprošla finální jazykovou revizí; kromě chybné interpunkce do ní pronikly i hrubé chyby. Pozitivem je naopak velmi kvalitní obrazová příloha.

Po zvážení úsilí, které diplomantka do práce vložila, a s přihlédnutím k tomu, že v základní rovině zásady historikova řemesla zvládla, práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm

d o b ř e.

V Českých Budějovicích 24. května 2013

doc. Dagmar Blümllová, CSc.